

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ, КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

УДК 343.8

DOI 10.32755/sjlaw.2020.01.092

Звенигородський О. М.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального, кримінально-виконавчого права та кримінології, Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна
ORCID: 0000-0003-1386-4919;

Абраменко П. В.,

студентка 2-го магістерського рівня факультету заочного, контрактного навчання та підвищення кваліфікації працівників, Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна

ПОНЯТТЯ ЗЛОЧИНУ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ВЧИНЯЄТЬСЯ ПЕРСОНАЛОМ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ

У статті проаналізовано основні види злочинів у сфері службової діяльності, що вчиняються персоналом пенітенціарної системи України. На основі експертного опитування працівників Державної кримінально-виконавчої служби України встановлено чинники, що спонукають персонал пенітенціарної системи вчиняти злочини у сфері службової діяльності. На основі аналізу наукових понять «злочини у сфері службової діяльності» та змісту складів службових злочинів, що найчастіше вчиняються персоналом пенітенціарної системи, запропоновано авторське визначення поняття «злочини у сфері службової діяльності, що вчиняються персоналом пенітенціарної системи».

Ключові слова: злочини у сфері службової діяльності; Державна кримінально-виконавча служба України; пенітенціарна система; персонал пенітенціарної системи; детермінанти вчинення злочинів у сфері службової діяльності персоналом пенітенціарної системи.

Постановка проблеми. Протидія злочинам, які вчиняються службовими особами, є великою проблемою для України як держави. Шкода, яку заподіюють такими діяннями, полягає не лише в матеріальних втратах, а й у порушенні законних прав та інтересів людей, їх зневірі в діяльності державних органів, насамперед правоохоронних і судових, підриві престижу та авторитету цих структур. Одним з факторів, який негативно впливає

на систему правоохоронних органів, є, так звана, службова злочинність, безпосередньо серед персоналу пенітенціарної системи. За даними Генеральної прокуратури України, з 2015 по 2019 рік встановлено, що працівниками Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС) вчинено 152 кримінальні правопорушення, з них у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг 83 кримінальні правопорушення (54,6 %).

У переважній більшості випадків за допомогою зловживання владою або службовим становищем персонал пенітенціарної системи вчиняє інший, більш тяжкий злочин. Використовуючи або зловживаючи владою та службовим становищем, службова особа приховує інші злочини та вчиняє злочини із корупційною складовою, за допомогою чого набуває динамічного розвитку організована злочинність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основоположними джерелами для здійснення дослідження з цієї проблематики стали результати наукових праць вітчизняних кримінологів, а саме: В. С. Батиргареевої, М. Г. Вербенського, В. В. Голіни, І. М. Даньшина, О. М. Джузі, А. П. Закалюка, О. Г. Кальмана, О. М. Литвинова, О. М. Мартиненка, Є. Л. Стрельцова, В. О. Тулякова, П. Л. Фріса, В. Б. Харченка, В. Г. Хашева, О. О. Юхна та інших.

Вагомий внесок у розробку питання щодо вчинення кримінальних правопорушень персоналом пенітенціарної системи внесли праці таких учених, як: І. Г. Богатирьова, І. В. Боднара, В. В. Голіни, З. В. Журавської, О. М. Звенигородського, Я. О. Лиховіцької, М. С. Пузирьова, В. М. Синьова, А. Х. Степанюка, В. М. Трубникова, П. В. Хряпінського, С. В. Царюка, І. С. Яковець, О. Н. Яриш, М. М. Яцишина та інших.

Аналіз джерел свідчить, що проблематику службової злочинності пенітенціарної системи розглядали у своїх роботах такі науковці, як: О. А. Дука, С. В. Зінченко, О. Ю. Галай, І. П. Закорко, С. В. Зливко, М. В. Калашник, В. А. Львовчкін, В. О. Медведєв, О. О. Пташинський, Г. О. Радов та інші.

Проте вказана проблематика потребує подальшого більш розгорнутого аналізу та вивчення.

Метою статті є формулювання на основі аналізу сучасних теоретичних розробок науки кримінального права та кримінології, а також статистичних і соціологічних даних авторського визначення поняття «злочини у сфері службової діяльності, що вчиняються персоналом пенітенціарної системи».

Виклад основного матеріалу. У XVII розділі Особливої частини Кримінального кодексу КК України (далі – КК) надано перелік злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, а саме: «зловживання владою або службовим становищем» (ст. 364), «зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» (ст. 364-1), «перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу» (ст. 365), «зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги» (ст. 365-2), «службове підроблення» (ст. 366), «декларування недостовірної інформації» (ст. 366-1), «службова недбалість» (ст. 367), «прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» (ст. 368), «незаконне збагачення» (ст. 368-2), «підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» (ст. 368-3), «підкуп особи, яка надає публічні послуги» (ст. 368-4), «пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі» (ст. 369), «зловживання впливом» (ст. 369-2), «протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань» (ст. 369-3), «провокація підкупу» (ст. 370) [1].

За злочини у сфері службової діяльності законодавець передбачає такі основні види покарань, як штраф, арешт, обмеження волі, позбавлення волі. Як на додаткові покарання вказано на позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, штраф, конфіскацію майна та спеціальну конфіскацію.

Аналіз юридичної літератури вказав на застосування різної термінології для позначення злочинів у сфері службової діяльності – службові злочини, управлінські злочини, корупційні злочини. Зміст окремих з дефініцій наведено нижче.

Під службовими злочинами прийнято розуміти такі злочини, що вчиняються в будь-якій сфері державного апарату [2, с. 6]. Без-

заперечною є, на наш погляд, думка В. О. Клименка стосовно трактування терміна «службові злочини», де останні являють собою не тільки групу однорідних злочинів, передбачених КК України, а й сукупність таких суспільно небезпечних діянь, що за своєю об'єктивною здатністю спричиняти шкоду чи створювати загрозу її завдання суспільним відносинам у сферах економіки та політики, власності, захисту політичних, трудових, майнових, інших прав і свобод громадян та правопорядку відносяться до тих, що являють собою найбільшу спільну небезпеку [3, с. 3].

Светлов О. Я. поняття службового злочину тісно пов'язує зі службовою особою. На переконання вченого, без останньої не може бути службового злочину. Адже безумовний зв'язок між службовим становищем особи і вчиненням нею злочинним діянням є необхідною обов'язковою рисою службового злочину. Якщо ж службова особа вчиняє який-небудь злочин, не користуючись своїми службовими повноваженнями, то цей злочин не буде службовим. Тому у випадку вчинення службовою особою злочину, не віднесеного до розділу (глави) Особливої частини КК, що передбачає відповідальність за службові злочини, виникає конкуренція родових об'єктів, що вирішується на користь того злочину, яким завдається більша шкода суспільним відносинам [4, с. 7–9].

Асніс О. Я. запропонував таке визначення «службового злочину» – це суспільно небезпечне передбачене кримінальним законом під погрозою покарання винне діяння, що вчиняється особою, яка обіймає службове положення, у зв'язку з цим положенням шляхом використання наданих їй прав чи невиконання покладених на неї обов'язків, та яке посягає, за рідкими винятками, на два обов'язкові безпосередні об'єкти, одним із яких є суспільні відносини, що забезпечують інтереси службової діяльності в різних сферах, яка базується на дотриманні та виконанні законів і (чи) інших нормативно-правових актів [5, с. 49].

На думку А. А. Задорожного, злочини у сфері службової діяльності являють собою суспільно небезпечні винні діяння, які вчиняються переважно службовими особами та посягають на суспільні відносини, що забезпечують нормальну службу діяльність в

окремих ланках апарату державного управління, а також апарату управління окремих підприємств, установ, організацій [6].

Практична діяльність із виявлення та розкриття злочинів, притягнення винних до кримінальної відповідальності неможлива без з'ясування особи, яка вчинила відповідний злочин. Так само система особистісних характеристик має безпосередній стосунок і до вивчення причин злочинної поведінки, а відтак і до профілактики злочинів у сфері службової діяльності. Зазначимо, що за визначенням А. Ф. Зелінського, під особою злочинця пропонується розглядати сукупність соціально-демографічних, психологічних і моральних характеристик, які тією чи іншою мірою типово притаманні людям, що винні у злочинній діяльності певного типу [7]. Водночас саме єдність вказаних ознак особи злочинця, реалізуючись у її злочинній діяльності, й формує суспільну небезпечність особи – суб'єкта злочинів у сфері службової діяльності.

Зазначимо, що злочини у сфері службової діяльності О. М. Бандурка та Л. М. Давиденко відносять до числа злочинів з високим ступенем латентності, ступінь якої становить до 90 % [8]. Слід зауважити, що на такі показники латентності не в останню чергу впливає переважна відсутність свідків злочинів у сфері службової діяльності, а також кримінальна відповідальність для учасників злочинної діяльності, наприклад за отримання неправомірної вигоди. Вищезазначене підтверджується нашим експертним опитуванням, яке проводилося методом анонімного анкетування, і в якому брало участь 100 осіб – співробітників Маріупольського слідчого ізолятора. За його результатами було встановлено, що 95 % респондентів не повідомлять про пропозицію та отримання ними чи іншими особами неправомірної вигоди.

Особливістю злочинів у сфері службової діяльності саме і є те, що, наприклад, на відміну від злочинів проти основ національної безпеки, злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян посягання на охоронювані кримінальним законом суспільні відносини здійснюється спеціальними суб'єктами не ззовні, а всередині самої системи відповідних органів. Тобто шкода суспільним відносинам завдається самим учасником цих відносин, службовою особою, яка, навпаки, має забезпечувати їх існування та охоро-

няти від негативного впливу ззовні. Як зазначає А. К. Квіціній: «суспільні відносини в цьому випадку знищуються зсередини діями службової особи» [9, с. 25].

Родовим об'єктом злочинів у сфері службової діяльності є суспільні відносини, що забезпечують нормальну службову діяльність в органах і установах виконання покарань та слідчих ізоляторів. Відповідно до законопроекту «Про пенітенціарну систему» № 7337 від 24.11.2017 «пенітенціарна система – це система спеціально уповноважених органів і установ, діяльність яких спрямована на формування та реалізацію державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації». Саме з позицій вказаного законопроекту ми розглядаємо супутнє поняття пенітенціарної системи «персонал пенітенціарної системи», до якого відповідно до ч. 1 ст. 17 законопроекту відносяться: 1) державні службовці; 2) особи рядового і начальницького складу пенітенціарної системи; 3) працівники, які працюють за трудовим договором [10].

Проаналізувавши відповідні джерела, можна дійти висновку, що до основних безпосередніх детермінант, що породжують та обумовлюють вчинення кримінальних правопорушень персоналом пенітенціарної системи, можна віднести:

1. Відсутність у Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України) належної організації виховної роботи з персоналом, що вимагає термінового перегляду моральних та матеріальних стимулів його зацікавленості в результатах своєї роботи, підвищення рівня компетенції та поінформованості особового складу органів та установ виконання покарань (далі – УВП) про міжнародні стандарти в галузі практичного забезпечення прав людини. Ми погоджуємося зі слушним зауваженням В. М. Синьова про те, що «унікальність пенітенціарної справи потребує таких фахівців, які б ефективно вирішували головне завдання системи – ресоціалізацію засуджених» [11, с. 19].

2. Підвищення ефективності роботи персоналу виправних колоній потребує капіталовкладень. Без них, за умови використання тільки методу примусу, персонал ДКВС України нерідко переходить до швидкого, ефективного, маловитратного, але негуманного методу виконання кримінальних покарань – протизаконного насильства до засуджених – і це тільки один із наслідків

його соціальної незахищеності та детермінант злочинності в УВП [12, с. 44–63].

На нашу думку, існують такі фактори, що негативно впливають на роботу співробітників пенітенціарної системи та породжують вчинення ними кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, а саме:

- формалізм під час виконання індивідуально-виховної роботи з підлеглими;
- безвідповідальне та, знову ж таки, формальне ставлення до комплектування вакантних посад. Це обумовлюється тим, що під час прийняття працівників (службовців) до ДКВС України, в повному обсязі, не досліджується особистість кандидата, схильність до вчинення злочинів у сфері службової діяльності;
- не відповідність заявленим в анкеті, або автобіографії, якостей кандидата на посаду;
- негативне ставлення до правоохоронних органів (кандидат на посаду повинен поважати правоохоронні органи та пишатися обійманою посадою);
- незадовільний рівень грошового забезпечення;
- байдужість до вчинення службових злочинів (більшість працівників пенітенціарної системи, будучи свідком вчинення службових злочинів, не повідомляють про це відповідні правоохоронні органи);
- злочинна самовпевненість серед працівників пенітенціарної системи (вчинення службових злочинів із впевненістю того, що злочин не буде розкрито).

Це далеко не весь перелік факторів, які негативно впливають на роботу пенітенціарної системи. Вищевказане підтверджується також висновками нашого експертного опитування, зокрема:

1. 62,5 % респондентів стверджують, що під час вступу до ДКВС України їх не попереджували про кримінальну відповідальність за злочини у сфері службової діяльності;

2. 72,5 % опитуваних вважають, що отримання неправомірної вигоди вчиняється службовою особою через низький рівень грошового забезпечення, 30 % – через злочинну самовпевненість, а 5 % – через низький рівень освіти та відповідальності.

3. 85 % працівників стверджують, що не вчиняли злочини у сфері службової діяльності (зловживання владою, повноваженнями або службовим становищем, перевищення влади, службове підроблення, декларування недостовірної інформації, прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди, підкуп, зловживання впливом тощо).

4. Будучи свідком перевищення влади або службових повноважень, працівники пенітенціарної системи не повідомили про це відповідним правоохоронним органам з таких причин:

- 40 % через байдужість;
- 35 % вважають, що втратять через це посаду;
- 7,5 % вважають це нормою;
- 5 % через погрози;

5. 82,5 % стверджують, що не вчиняли корупційні злочини, а от 17,5 % вказали на протилежне.

6. У разі можливості отримати неправомірну вигоду та обіцянку, що цей злочин не буде розкрито, 72,5 % працівників відмовляться, 12,5 % отримають неправомірну вигоду, і лише 15 % не тільки відмовляться, але й повідомлять про це відповідні правоохоронні органи.

Отже, проблема полягає в тому, що співробітники пенітенціарної системи не мають бажання повідомляти до відповідних органів про вчинення злочинів у сфері службової діяльності. Маємо зауважити, що дотримання конституційних прав і свобод людини в місцях позбавлення волі може забезпечувати лише спеціально підготовлений та соціально захищений персонал, про що неодноразово наголошували експерти Ради Європи. В Європейських пенітенціарних правилах з цього приводу, зокрема зазначено, що адміністрація УВП має ретельно підбирати кадри під час прийняття на службу або подальших призначень співробітників. При цьому особлива увага повинна приділятися їхній сумлінності, людяності, професійному рівню підготовки та особистій придатності до роботи [13]. Такий підхід тривалий час обґрунтовується і у вітчизняній науці, проте досі впровадження на практиці повною мірою не знайшов. Варто у зв'язку з цим також погодитись з Г. П. Щедровицьким, який небезпідставно вважає, що для того, щоб вести практичну виховну роботу або будувати нову систему виховання

та навчання, необхідно мати проєкт майбутнього продукту цієї системи – коректний та багатосторонній опис людини [14].

Також слід визначити зміст шкоди, яка завдається суспільству злочинами у сфері службової діяльності. У цьому питанні погоджуємось з думкою вітчизняних науковців, відповідно до якої найбільш масштабною є саме моральна шкода, оскільки будь-який злочин посягає на моральні засади суспільства. При цьому шкода злочинів у сфері службової діяльності, так само як і тяжкість їх наслідків, може бути не тільки матеріальною як за ч. 3 та ч. 4 ст. 364-1 КК України, але й нематеріальною, завдаючи шкоди охоронюваним правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб.

Вважаємо, що ціна службової злочинності має розглядатись не тільки в її матеріальному вираженні, але й як соціальні, моральні, фізичні та інші шкідливі наслідки вчинених злочинів у сфері службової діяльності. Зокрема, соціальна ціна службових злочинів виявляється в посиленні конституційного принципу рівності громадян перед законом, неприпустимості встановлення привілеїв за будь-якими ознаками як за ст. 24 Конституції України, до чого невідворотно веде корупційна злочинність та інші службові злочини. Крім цього, С. Й. Кравчук звертає увагу й на політичну ціну злочинів у сфері службової діяльності, що полягає в приниженні ролі держави, підриві довіри населення до уряду та зниженні зовнішньополітичного авторитету держави тощо [15].

Висновки. Враховуючи вищевикладене, констатуємо, що злочини у сфері службової та професійної діяльності пенітенціарної системи – це суспільно небезпечні та протиправні винні діяння персоналу пенітенціарної системи, які посягають на встановлений порядок реалізації службовими особами органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів своїх повноважень у межах наданих їм прав та покладених на них обов'язків, якими заподіюється моральна та матеріальна шкода правам, свободам, чи правоохоронюваним (законним) інтересам фізичних та юридичних осіб, або державним чи громадським інтересам, що негативно впливають на авторитет уряду, правоохоронних органів та ДКВС України в цілому, від імені та (або) в інтересах яких діють службові особи.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. (дата оновлення: 18.10.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2341-14> (дата звернення: 20.01.2020).
2. Кириченко В. Ф. Виды должностных преступлений по советскому уголовному праву. Москва: АН СССР, 1959. 184 с.
3. Клименко В. А. Уголовная ответственность за должностные преступления. Киев: Блиц-Информ, 1996. 512 с.
4. Светлов А. Я. Ответственность за должностные преступления. Киев: Наукова думка, 1978. 304 с.
5. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України: навч. посібник. Харків: УкрЮА, 1994. 76 с.
6. Задорожній А. А. Злочини у сфері службової діяльності як об'єкт кримінологічного дослідження. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 3. С. 111–121.
7. Зелінський А. Ф. Кримінологія: навчальний посібник. Харків: Рубікон, 2000. 240 с.
8. Бандурка А. М., Давыденко Л. М. Преступность в Украине: причины и противодействие: монография. Харьков: Основа, 2003. 368 с.
9. Квициний А. К. Должностные преступления. Москва: Российское право, 1992. 223 с.
10. Про пенітенціарну систему: проект Закону України № 7337 від 24 листопада 2017 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62965 (дата звернення: 20.01.2020).
11. Синьов В. М. Підготовка спеціалістів для пенітенціарної системи. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1996. № 1. С. 17–24.
12. Журавська З. Вчинення злочинів персоналом виправних колоній як один із чинників, що знижує рівень забезпечення особистої безпеки засуджених. *Історико-правовий часопис*. 2014. № 2. С. 98–102.
13. Європейські пенітенціарні правила. Рекомендація № R (2006)2 Комітету Міністрів держав-учасниць: прийнято Комітетом Міністрів Ради Європи 11 січня 2006 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_032 (дата звернення: 20.01.2020).
14. Щедровицкий Г. П. Система педагогических исследований: методологический анализ. *Педагогика и логика*. Москва: Касталь, 1993. 412 с.
15. Кравчук С. Й. Економічна злочинність в Україні. Київ: Кондор, 2009. 282 с.

Zvenyhorodskyi O., Abramenko P.
CONCEPTS OF CRIME IN THE FIELD OF SERVICE
ACTIVITIES PERFORMED BY PENITENTIARY SYSTEM
PERSONNEL

In the article the main types of crimes in the sphere of service activities are analyzed, which are committed by personnel of the penitentiary system of Ukraine. It is stated that the number of crimes performed by penitentiary personnel in the sphere of service activity is more than 50% of crimes committed by them in other spheres.

Based on the expert survey of personnel of the State Criminal and Executive Service of Ukraine, there were found the factors that encourage personnel of the penitentiary system to commit crimes in the sphere of service activity, in particular, 70% of respondents believe that the receipt of undue benefits is committed by an official person because of low level of financial security, 25% overconfidence, and 5% due to low levels of education and responsibility.

Based on the analysis of scientific concepts of "offenses in the field of service activity" and the content of the service offenses composition, which are most often committed by personnel of the penitentiary system, the author defines the concept of "crimes in the sphere of service activity committed by personnel of the penitentiary system" - these are socially dangerous and illegal acts of personnel of the penitentiary systems who encroach on the established order of implementation of officials' powers within their rights and duties signed to them, which cause moral and material harm to the rights, freedoms or law enforcement (legal) interests of natural and legal persons, also as state or public interests that adversely affect the authority of the government, law enforcement agencies, and SCES of Ukraine as a whole, on behalf of the interests of which the officers act in bodies and establishments of execution of punishments and detention centers.

Key words: *offenses in the field of service activities; State Criminal and Executive Service of Ukraine; penitentiary system; personnel of the penitentiary system; determinants of committing crimes in the field of service activities by penitentiary personnel.*

References

1. Ukraine (2001), *Criminal Code of Ukraine*: Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2341-14> (accessed 20 January 2020).
2. Kirichenko, V. F. (1959), *Types of official crimes under Soviet criminal law*, USSR Academy of Sciences, Moscow.
3. Klimenko, V. A. (1996), *Criminal liability for misconduct*, Blitz-Infom, Kyiv.
4. Svetlov, A. Y. (1978), *Responsibility for misconduct*, Naukova dumka, Kyiv.
5. Tatsii, V. Y. (1994), *The object and subject of crime in the criminal law of Ukraine*, UkrUA, Kharkiv.

6. Zadorozhnii, A. A. (2011), “Service crimes as a subject of forensic research”, *Bulletin of the High Council of Justice*, Vol. 3, pp. 111–121.
7. Zelinskyi, A. F. (2000), *Criminology*, Rubicon, Kharkiv.
8. Bandurka, A. M. and Davydenko, L. M. (2003), *Crime in Ukraine: causes and counteraction*, Osnova, Kharkiv.
9. Kvitsynii, A. K. (1992), *Official crimes*, Rossiyskoe pravo, Moscow.
10. Ukraine (2017), *On the penitentiary system: Draft law of Ukraine*, Verkhovna Rada of Ukraine, available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62965 (accessed 20 January 2020).
11. Syniov, V. M. (1996), “Training of specialists for the penitentiary system”, *Problems of Penitentiary Theory and Practice*, Vol. 1, pp. 17–24.
12. Zhuravska, Z. (2014), “The commission of crimes by correctional staff is one of the factors that diminishes the level of personal security of prisoners”, *Historical Law Journal*, Vol. 2, pp. 98–102.
13. European Penitentiary Rules (2006): *Recommendation № R (2006) 2 of the Committee of Ministers of the Participating States*: Adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe, available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_032 (accessed 20 January 2020).
14. Shchedrovyt'skyi, G. P. (1993), *Pedagogical research system: Methodological analysis, Pedagogy and logic*. Castal, Moscow.
15. Kravchuk, S. Y. (2009), *Economic crime in Ukraine*, Condor, Kyiv.